

NEAIZMIRSTI
IZLASĪTIznācis *Dienas Biznesa* zīmola
izdevums TOP500Latvijas 100 bagātāko cilvēku
saraksts žurnālā *Miljonārs*Iznācis *Dienas Biznesa*
speciālizdevums *Nekustamais
īpašums*

Eksperti

Plūdu postījumi: vai vienmēr palīdzēs apdrošinātājs?

*Olavs Cers, "Zvērinātu advokātu birojs CersJurkāns"
partneris, zvērināts advokāts, 19.01.2023*

Publicitātes foto

Jaunākais
izdevums

ABONĒT

Dalies ar šo rakstu

Pagājušā nedēļā viena no aktuālākajām ziņām bija par plūdiem un to sekām gan Jēkabpilī, gan Pļaviņās, gan arī citās apdzīvotās vietās Latvijā.

Šoziem plūdi negaidīti izvērtās sevišķi bīstami, un applūda pat tādas teritorijas, kuras līdz šim plūdi ir skāruši ļoti reti vai arī nekad. Šobrīd plūdu draudi ir mazinājušies, ūdens līmenis upēs pazeminās, un īpašnieki pakāpeniski atgriežas savos īpašumos, kur tiem būs daudz darāmā – plūdu sekas pašas no sevis nepāriet.

No ēku pagrabiem un citām telpām ir jāizsūkņē ūdens, turklāt ēku sienas un pamati ir samirkuši, kas īsākā vai garākā laika posmā var radīt nepatīkamus sarežģījumus ēku ekspluatācijā. Mājās var būt bojātas apkures sistēmas un kanalizācijas sistēmas. Rūpnieciskajos objektos var būt bojātas arī ražošanas iekārtas, gatavās preces un izejvielu krājumi, dažādas specifiskas ierīces un tehnika, inženierkomunikācijas.

Tāpat plūdus var tikt bojāti arī transportlīdzekļi un cita kustamā manta, kas kādu laiku pabijusi zem ūdens. Visiem darbiem nepieciešami līdzekļi, un ne visiem īpašniekiem ir veidoti uzkrājumi šādiem mērķiem. Taču liela daļa īpašnieku savu kustamo un nekustamo mantu, visticamāk, ir apdrošinājuši, tajā skaitā pret dabas stihiju postījumiem.

Nevarētu būt šaubu, ka plūdi un pali ir dabas stihija. Līdz ar to šķiet, ka plūdu – palu rezultātā bojātās mantas īpašnieki var atviegloti uzelpot, jo nauda būs, atliek vienīgi savlaicīgi un pareizi pieteikt apdrošinātājiem apdrošināšanas gadījumu, kā arī aprēķināt nodarītos zaudējumus. Taču vai viss būs tik vienkārši?

Apdrošinājumaņēmējiem jāreķinās ar vairākām iespējamām problēmām, un pirmā no tām varētu būt, ja īpašums atrodas tā dēvētajās applūstošajās teritorijās. Aizsargjoslu likumā applūstošā teritorija ir definēta kā „ūdensteces ielejas vai ūdenstilpes ieplakas daļa, kura palos vai plūdus pilnīgi vai daļēji applūst un kuras platums ūdensteces vai ūdenstilpes aizsardzības nolūkos tiek noteikts vietējās pašvaldības teritorijas”. Saskaņā ar VARAM publicētajiem datiem Latvijā ir uzskaitīti vairāk nekā 2000 kvadrātkilometri applūstošo platību, kas veido 3,4 % no valsts teritorijas. Šajās teritorijās ietilpst gan lauksaimniecības zeme, gan arī apdzīvotas vietas – tātad arī apbūve – gan dzīvojamās mājas, gan ražošanas ēkas un noliktavas, arī citas būves.

Apdrošinātāji šo informāciju ņem vērā un izmanto savu apdrošināšanas noteikumu izstrādē. Formulējumi ir dažādi, piemēram, īpašuma applūšana netiks uzskatīta par apdrošināšanas gadījumu, ja plūdi šajā teritorijā ir bijuši paredzami. Kā jau norādīts iepriekš, Latvijā ir apzinātas faktiski visas applūstošās teritorijas, proti, teritorijas, kurās plūdi ir paredzami. Savukārt apdrošinātāji apdrošina tikai pret tādu plūdu sekām, kas nav paredzami vai vismaz nav regulāri.

Piemēram, kāds no apdrošinātājiem norāda, ka „plūdi tiek uzskatīti par neparedzamiem, ja pēdējo 5 gadu laikā apdrošinātais īpašums nav

bijis appludināts”. Savukārt cita apdrošinātāja noteikumos plūdi-pali par paredzamiem tiek uzskatīti tad, ja tie apdrošinātā objekta atrašanās vietā notikuši biežāk kā divas reizes pēdējos 20 gados.

Tāpēc katram plūdus bojātā īpašuma saimniekam vispirms jāapzinās, vai viņa īpašums neatrodas applūstošajā teritorijā, un rūpīgi jāpārlasa apdrošināšanas līguma noteikumi attiecībā uz plūdu radīto zaudējumu apdrošināšanu. Protams, jāņem vērā arī apdrošināšanas objekts – vai tas ir tikai pats nekustamais īpašums, vai arī tajā esošā iedzīve un cita kustamā manta, un vai visa manta ir apdrošināta pret vieniem un tiem pašiem riskiem.

Apdrošināšanas līguma likuma 8.pantā noteikts, ka apdrošināšanas līguma noteikumiem jābūt skaidriem un saprotamiem, tomēr ne vienmēr tas tā ir. Jāatzīst, ka apdrošināšanas līguma noteikumi reizēm ir visai apjomīgi, detalizēti un sarežģīti, jo ir uzskaitīts gan apdrošināto risku kopums, gan noteiktie izņēmumi, kuros apdrošinātājs apdrošināšanas atlīdzību tomēr nemaksā. Vairumā gadījumu šie izņēmumi ir saprotami un loģiski, bet advokāta praksē nācies saskarties arī ar pilnīgi absurdiem izņēmumiem vai to interpretāciju.

Piemēram, kāds apdrošinātājs atteicās izmaksāt atlīdzību automašīnas zādzības gadījumā tikai tā iemesla dēļ, ka automašīnai nebija izieta tehniskā apskate. Tikai pēc tiesvedības vairāku gadu garumā Augstākā tiesa secināja, ka starp tehniskās apskates neesamību un automašīnas zādzību nav nekādas cēloņsakarības. Ne velti patērētāju tiesību aizstāvji un juristi iesaka: sevišķi uzmanīgi lasāmi tie līguma noteikumi, kas rakstīti „maziem burtiem” (ar to domājot tieši dažādus blakus noteikumus, nosacījumus un izņēmumus).

Nākamā problēma varētu būt paziņojuma par apdrošināšanas gadījumu noformēšana un iesniegšana apdrošinātājam. Faktiski tā pat nebūtu uzskatāma par īstu problēmu – ir rūpīgi jāizlasa apdrošināšanas līgums un jārikojas tā, kā līgumā noteikts. Paziņojums iesniedzams līgumā noteiktajā termiņā, un apdrošinājuma

nēmējs nedrīkst nepamatoti vilcināties. Problēma radīsies tad, ja paziņojuma iesniegšana būs novilcināta un tas neatbildīs apdrošināšanas līgumā noteiktajām prasībām.

Ja kavējums būs neliels vai objektīvi pamatots (apdrošinātā slimība, prombūtne, interneta vai mobilo telefona sakaru pakalpojumu pārrāvums u.tml.), tad neatgriezeniskas nelabvēlīgas sekas tas nevarētu izraisīt. Pat tad, ja apdrošināšanas līgums kopā ar citiem dokumentiem ir gājis bojā plūdus vai sabojāts glābšanas darbu laikā, tas ir viegli atrisināms – visiem apdrošinātājiem to mājaslapās ir publicēti visu veidu apdrošināšanas noteikumi, un tos var saņemt, arī vērsties pie apdrošinātāja un izskaidrojot tam situāciju.

Trešā problēma, uz ko būtu jāvērs uzmanība uzreiz pēc tam, kad saimnieks atgriežas applūdušajā īpašumā – jāatceras, ka pēc apdrošinātā riska iestāšanās nav pieļaujama apdrošinātā īpašuma pārvietošana, atjaunošana, bojājumu novēršana bez saskaņošanas ar apdrošinātāju. Tajā pašā laikā ir atļauts veikt – un pat jāveic – neatliekamās pasākumus, kas novērš tālākus zaudējumus.

Piemēram, ūdens izsūknešana no pagraba varētu tikt uzskatīta par šādiem neatliekamajiem pasākumiem, lai ūdens neturpina bojāt ēkas pamatus. Savukārt plūdus bojātā apkures katla nekavējoša nomaiņa ar jaunu, to nesaskaņojot ar apdrošinātāju, var arī netikt vērtēta kā šādi neatliekamie pasākumi, un pēc tam var radīt strīdu par to, vai nomainītais apkures katls bija bojāts, un cik nopietni – tas bija jāmaina, vai būtu pieticis ar remontu.

Protams, ja apkures katls vispār ir apdrošināts, bet par to minēts jau iepriekš – vienmēr svarīgi saprast, kas tieši ir apdrošināšanas objekts. Būtiski šajā brīdī ir pareizi un precīzi fiksēt applūdušā īpašuma stāvokli – ideālā gadījumā tā būtu īpašuma apskate kopā ar apdrošinātāja pārstāvi vai zvērinātu tiesu izpildītāju, kurš fiksētu īpašuma stāvokli, taču, ja tas uzreiz nav iespējams, īpašnieks var pats fiksēt īpašuma stāvokli vai nu ar foto vai video tehnikas palīdzību, piemēram, ar mobilo telefonu. Attiecībā uz bojātu nekustamo īpašumu var nepietikt ar vizuālā stāvokļa fiksāciju, bet var

būt nepieciešams pieaicināt būvniecības speciālistu, kurš novērtētu gan būvei nodarīto bojājumu bīstamību (piemēram, izskaloti ēkas pamati), gan arī aprēķinātu nodarīto bojājumu novēršanas izmaksas (sagatavotu tāmi).

Līdz ar to svarīgākais ieteikums plūdu bojātās mantas īpašniekiem ir rūpīgi iepazīties ar apdrošināšanas līguma noteikumiem un precīzi tos izpildīt, piesakot apdrošināšanas gadījumu. Ja apdrošināšanas likumā noteikumos ir neskaidri vai pretrunīgi punkti, tos iespējams izrunāt ar apdrošinātāja pārstāvjiem vai apdrošināšanas brokeriem, ja apdrošināšanas līgums slēgts ar brokera palīdzību. Ja arī tad nerodas skaidrība par noteikumiem un pareizo rīcību, ir jāvērsas pie juristiem, kas praktizē apdrošināšanas strīdos. Jāņem vērā, ka tieši apdrošināšanas gadījuma un bojātā īpašuma stāvokļa pareiza un savlaicīga fiksēšana, kā arī apdrošināšanas gadījuma savlaicīga, precīza un pareiza pieteikšana ir vieni no būtiskākajiem juridiskiem faktiem tālākajās tiesiskajās attiecībās ar apdrošinātāju.

Komentāri

Pievienot komentāru

Nr. 1 nekustamo īpašumu sludinājumu portāls

VISI SLUDINĀ.

is
i, Rīga

108 000 EUR

Dzīvoklis
Hipokrāta iela, Rīga

103 000 EUR

Zeme
Saulrietu iela, Saulkrastu pag.

18 900 EUR

Dzīvoklis
Lapu iela, Rīga

29